

KSDiR, Wydział Elektroniki, Telekomunikacji i Informatyki
Politechnika Gdańska

Inteligentny System Decyzyjny jako model procesów psychologicznych

M. Czubenko

24 maja 2021

Spis treści

Wprowadzenie

Tło pracy

Stan wiedzy

Psychologia poznawcza

Motywacja

Technologie IT

Inteligentny System Decyzyjny (ISD)

Model kognitywny

Systemy motywacji

Wyniki eksperymentów symulacyjnych

Zastosowanie

WPROWADZENIE

Postęp robotyki

- ▶ roboty medyczne (chirurgiczne, rehabilitacyjne, opiekuńcze)
- ▶ egzoszkielety (wojskowe, strażackie, rehabilitacyjne)
- ▶ autonomiczne pojazdy (samochody, IAV, autobusy, drony)
- ▶ robo-twarzysze (Boston Dynamics: SpotMini, WUT: FLASH)
- ▶ humanoidy (Boston Dynamics: Atlas, SCHAFT, NASA: Valkyrie)

Projekty naukowe

- ▶ wyhodowana bramka logiczna (AND)
- ▶ SyNAPSE (macierz chipów – 16 x 256 mln połączeń)
- ▶ Blue Brain (mózg kota – 10 mld synaps)
- ▶ Tay (szybko-uczący się chatterbot)
- ▶ Google Dream (symulator obrazów onirycznych)
- ▶ Inception v4 (24 warstwowa sieć neuronowa CNN/DNN)

Problemy naukowe

- ▶ Jak postrzegamy świat?
- ▶ W jaki sposób działa nasza uwaga?
- ▶ Jak zapamiętujemy wspomnienia?
- ▶ W jaki sposób myślimy?
- ▶ Dlaczego myślimy?

Sposoby modelowania mózgu:

Odgórny (top-down, *neats*)

- ▶ matematyczne modele psychologii
- ▶ modele cybernetyczne
- ▶ przetwarzanie baz wiedzy
- ▶ uczenie maszynowe

Oddolny (bottom-up, *scruffies*)

- ▶ fizyczne modele
- ▶ ewolucja
- ▶ neuropsychologia

STAN WIEDZY

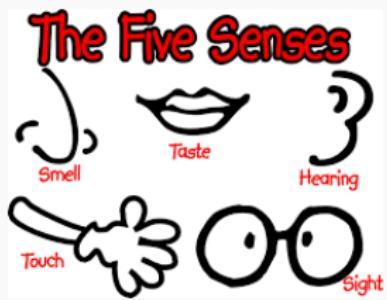
Aspekty psychologiczne

- ▶ percepcja otoczenia
- ▶ rozpoznawanie obiektów
- ▶ reprezentacja wiedzy
- ▶ motywacja do działania
- ▶ wyobrażanie skutków
- ▶ zachowanie i planowania

Procesy poznawcze

- ▶ percepcja sensoryczna
- ▶ spostrzeganie
- ▶ uwaga świadoma i nieświadoma
- ▶ pamięć
- ▶ myślenie
- ▶ wnioskowanie
- ▶ lingwistyka

Sekwencja procesów

- ▶ bodźce dystalne
- ▶ bodźce proksymalne
- ▶ pierwszy poziom filtracji
- ▶ zapis informacji do USTM

Postrzeganie wrażeń

- ▶ rozpoznawanie prostych cech (linie, kolory, faktura, etc. . .)
- ▶ filtrowanie cech

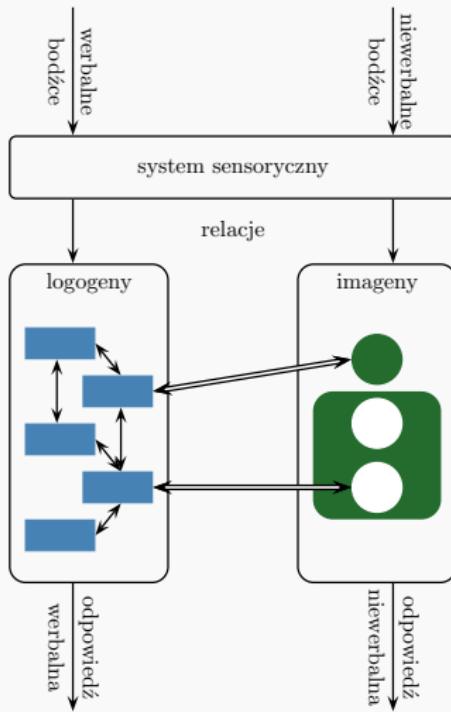
Postrzeganie spostrzeżeń

- ▶ grupowanie wrażeń ze względu na lokalizację w przestrzeni
- ▶ wynik konfrontacji między wrażeniami a pamięcią

Teoria podwójnego kodowania Paivio

9

F O C U S

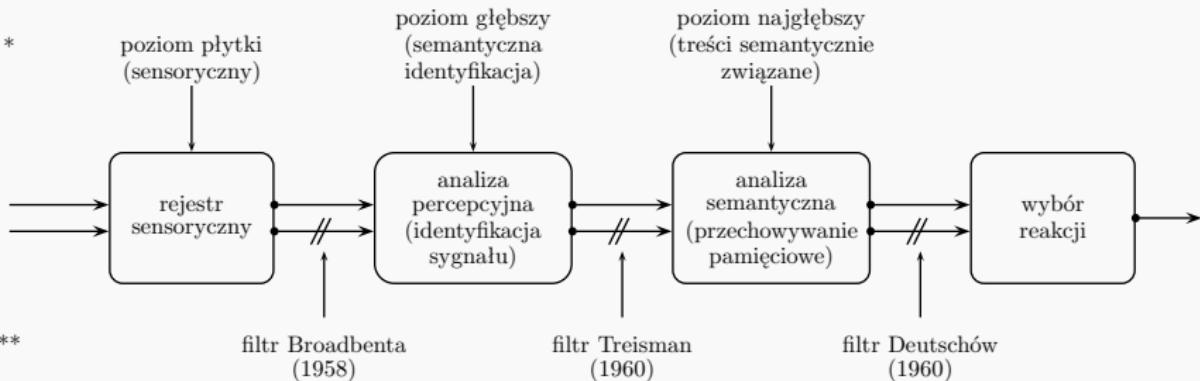
Aspekty uwagi

- ▶ filtracja
- ▶ przeszukiwanie pola percepacji
- ▶ czujność
- ▶ alokacja zasobów poznawczych
- ▶ mechanizmy fizjologiczne:
 - ▶ odruch orientacyjny
 - ▶ reakcja obronna
 - ▶ indukcja ujemna

Łączony filtr Johnstone'a

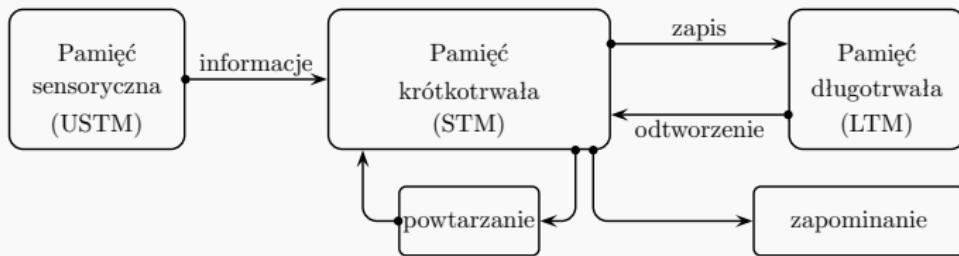

*

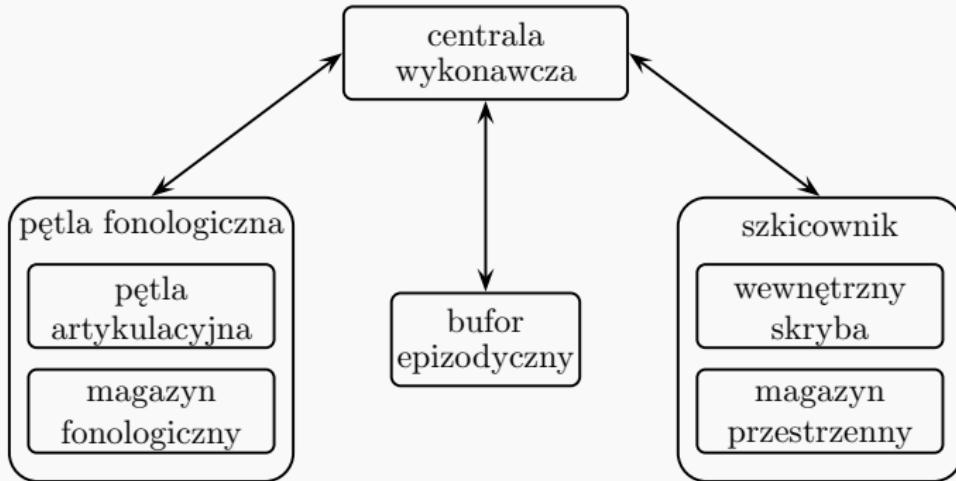

**

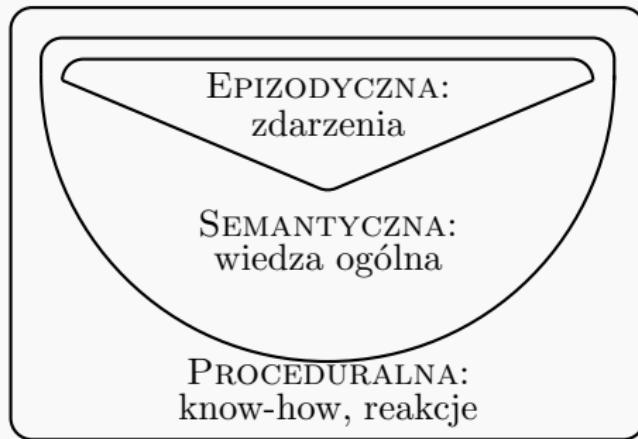
Klasyczny podział pamięci

Teoria pamięci roboczej Baddeley'a

Model pamięci długotrwałej Tulvinga

Realistyczne – ukierunkowane

- ▶ produktywne
- ▶ reproduktywne
- ▶ krytyczne
- ▶ twórcze (ocena społeczna efektów)

Autystyczne – brak celu

- ▶ restukturyzacja pamięci
- ▶ weryfikacja informacji

Typy rozumowania:

- ▶ dedukcja (wynikanie z przesłanek)
- ▶ redukcja/abdukcja (wynikanie z wniosku)
- ▶ indukcja (uogólnienie przesłanek)
- ▶ wnioskowanie probabilistyczne

Kategoryzacja teorii:

- ▶ homeostatyczna
- ▶ poznawcza
- ▶ humanistyczna
- ▶ behawiorystyczna

Teorie motywacji:

- ▶ ewolucyjna – instynkty (Lorentz)
- ▶ psychodynamiczna – popędy (Freud)
- ▶ behawiorystyczna – popęd-przynęta-wzmocnienie (Watson)
- ▶ teorie potrzeb (Murray, Maslowa)
- ▶ teoria pragnień (Jamesa, Reissa)

Piramida potrzeb Maslowa

Emocja

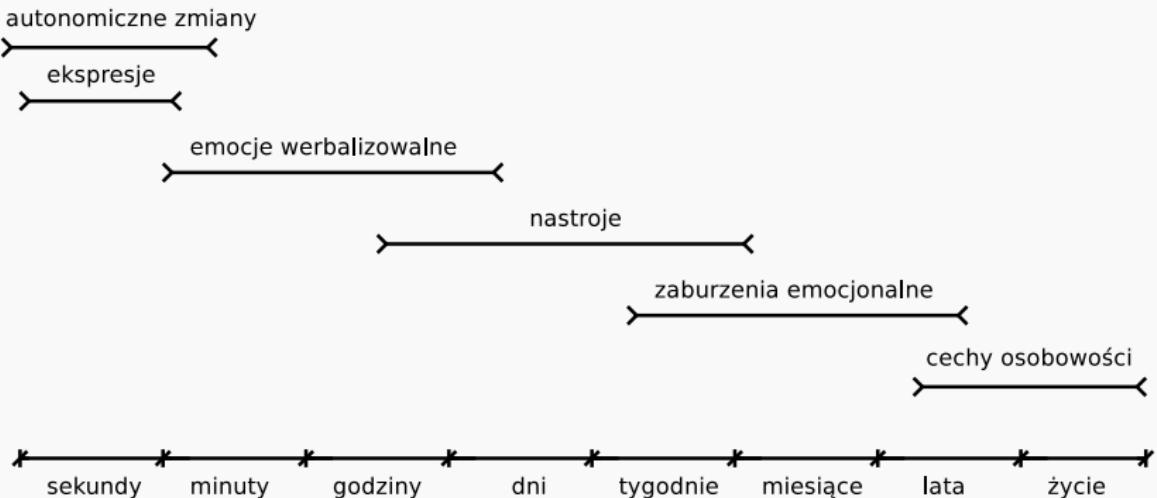
Zagadnienia:

- ▶ definicja emocji
- ▶ pierwotność poznania, czy emocji?

Podział emocji ze względu na czas trwania

21

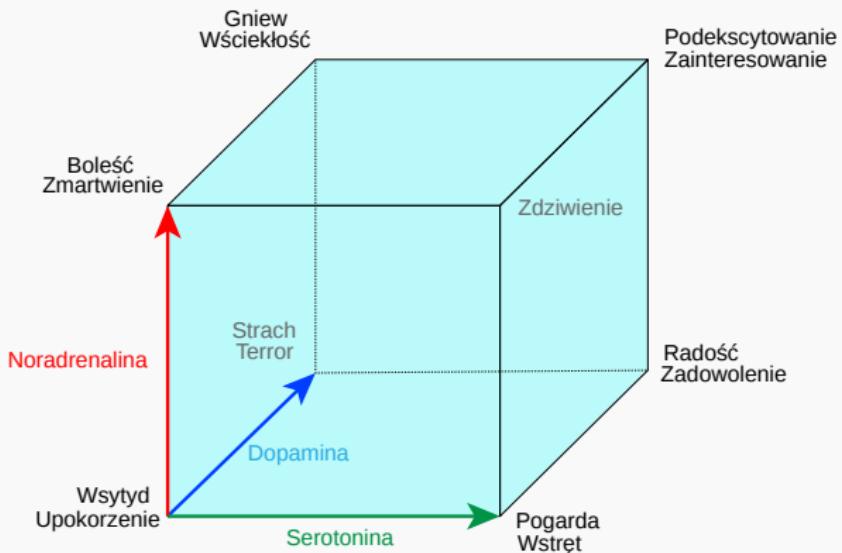

Zilustrowany model emocji Plutchika

Kostka Lövheima – model neuroprzekaźnikowy

23

Typy systemów

- ▶ zachowawcze
- ▶ BDI (przekonania, pragnienia, intencje)
- ▶ emocjonalne
- ▶ sterowane potrzebami
- ▶ hybrydowe (architektury kognitywne)

Architektury kognitywne

- ▶ oparte na ludzkim umyśle
- ▶ z modelem pamięci człowieka
- ▶ z pętlą decyzyjną
- ▶ częściowo oparte na motywacji

Przykłady

- ▶ LIDA
- ▶ SOAR
- ▶ CLARION
- ▶ ACT-R
- ▶ Google DeepMind

INTELIGENTNY SYSTEM DECYZYJNY (ISD)

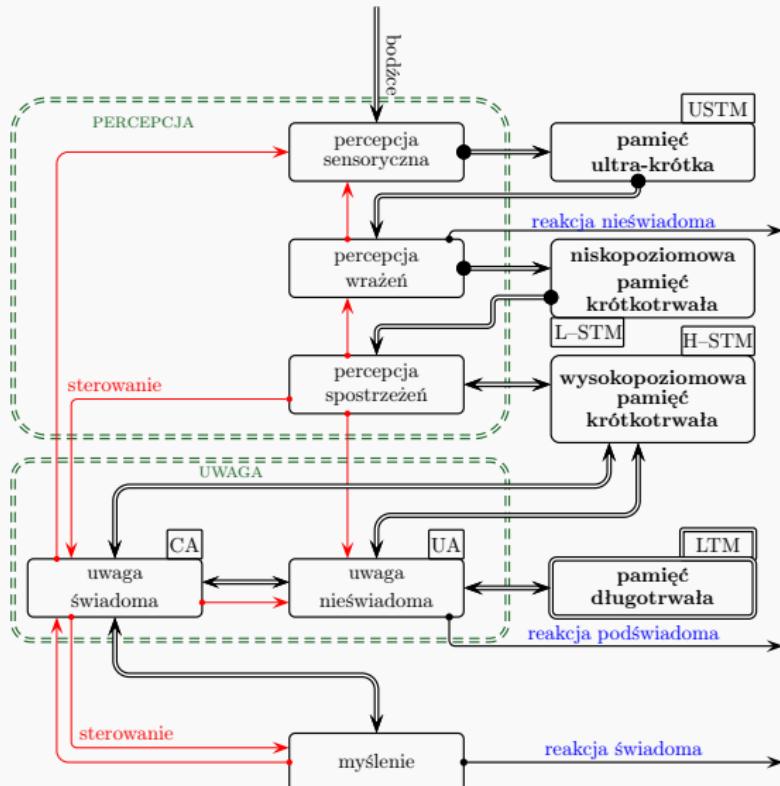
Psychologa poznawcza

- ▶ sposób przetwarzania informacji
- ▶ reprezentacja pamięci
- ▶ metody wnioskowania (lingwistyczne, rozmyte, logika opisowa)
- ▶ nadzędny system decyzyjny (neuronowo-rozmyty)

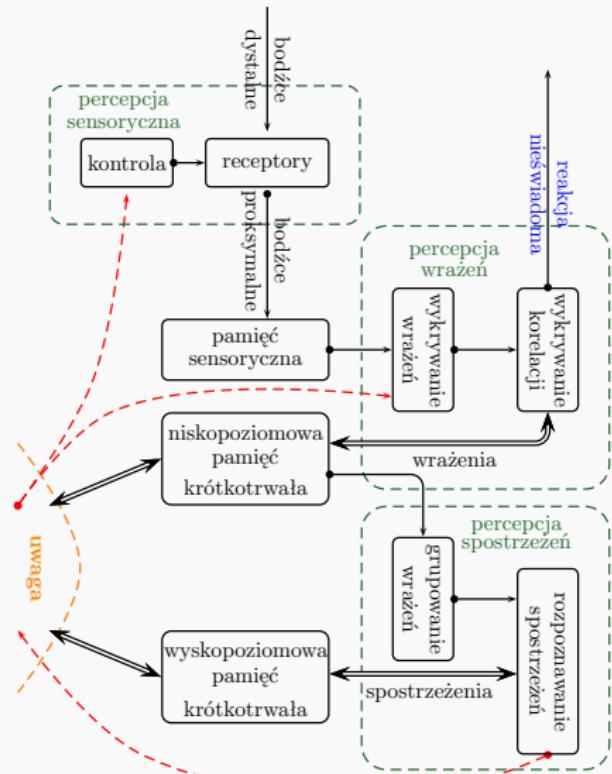
Teoria motywacji

- ▶ rozmyte potrzeby
- ▶ system emocjonalny

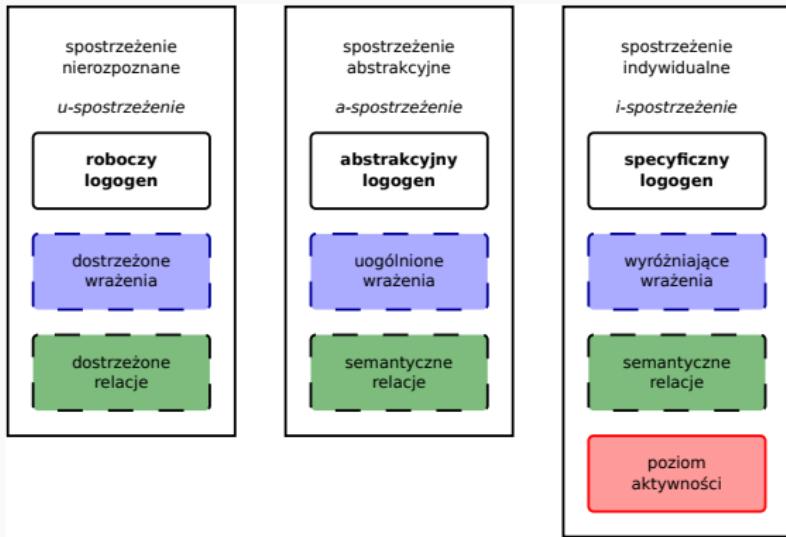
Model procesów poznawczych

Model percepcji

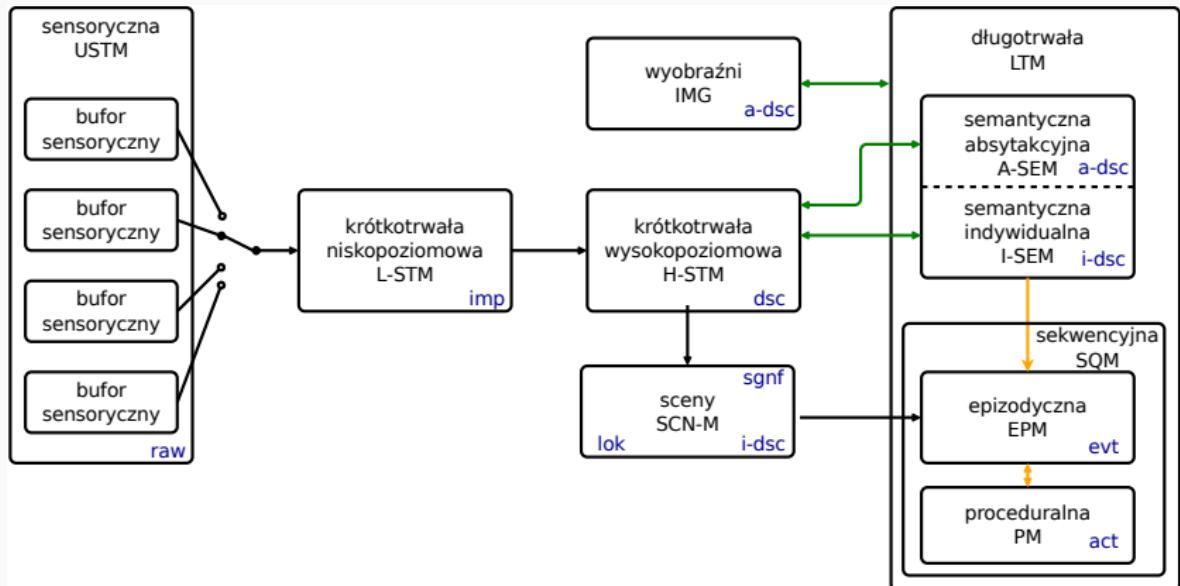
Rozróżnienie spostrzeżeń

Model przepływu informacji w pamięci

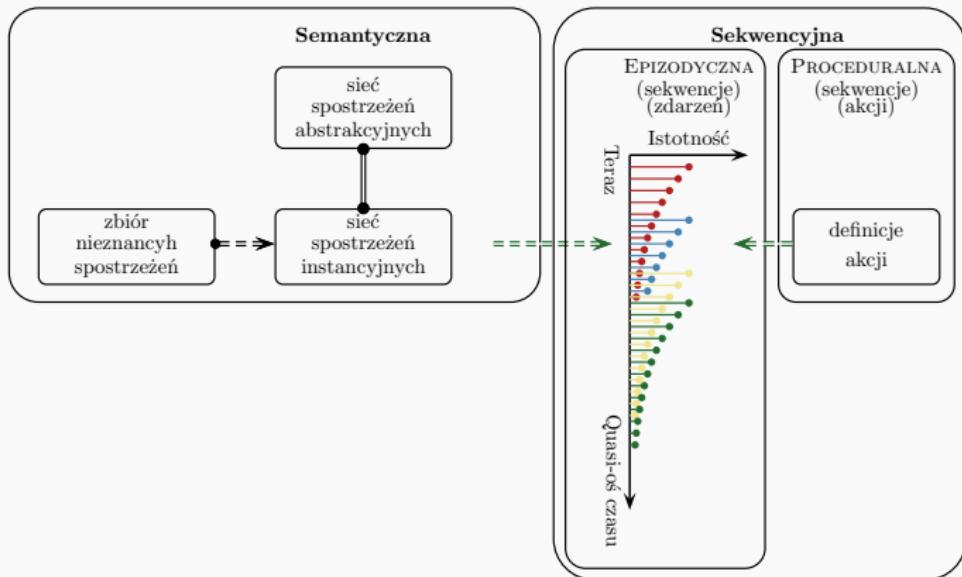

30

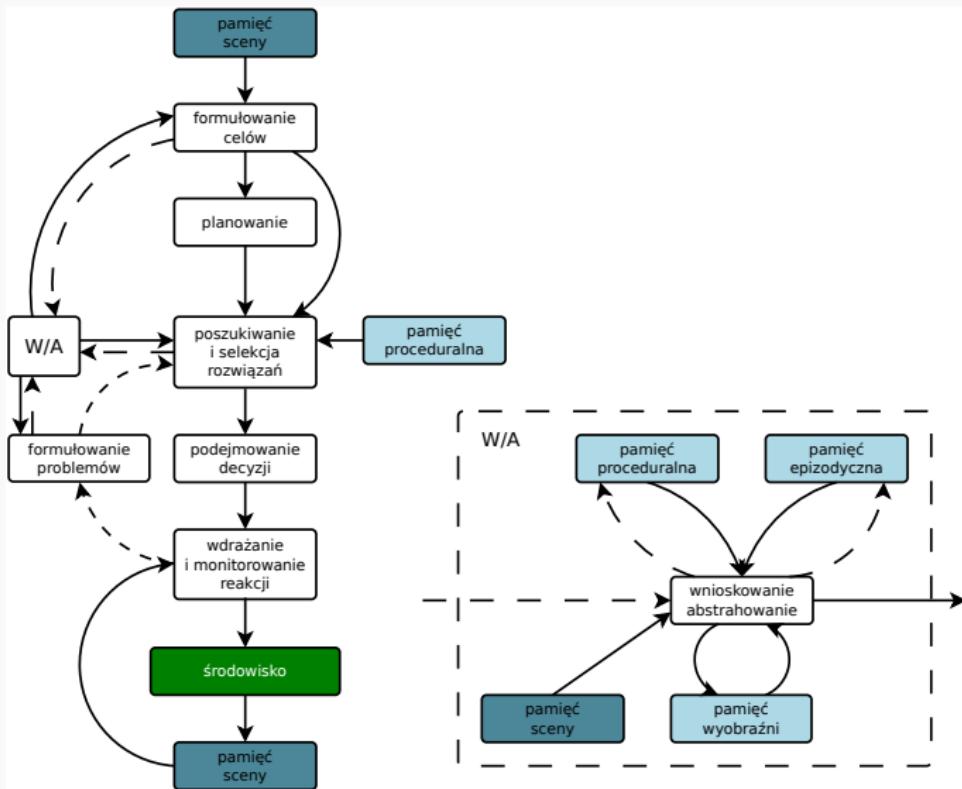

Model pamięci długotrwałej

31

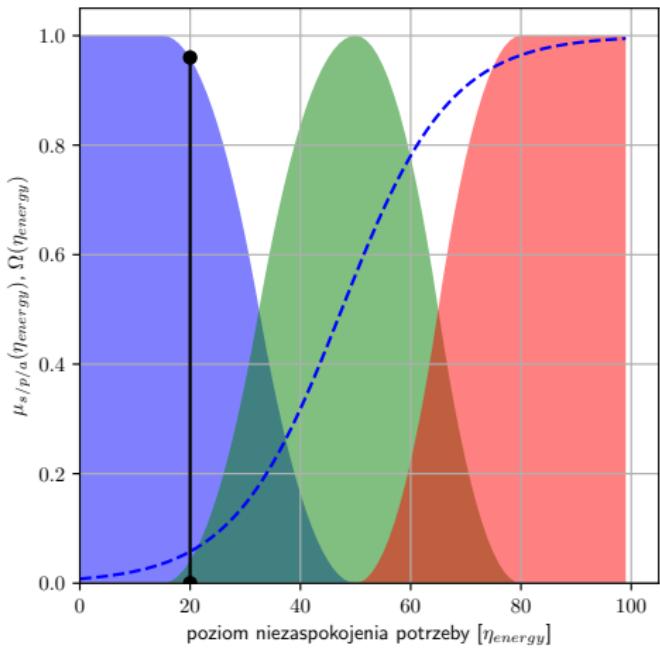
Uproszczony model myślenia realistycznego

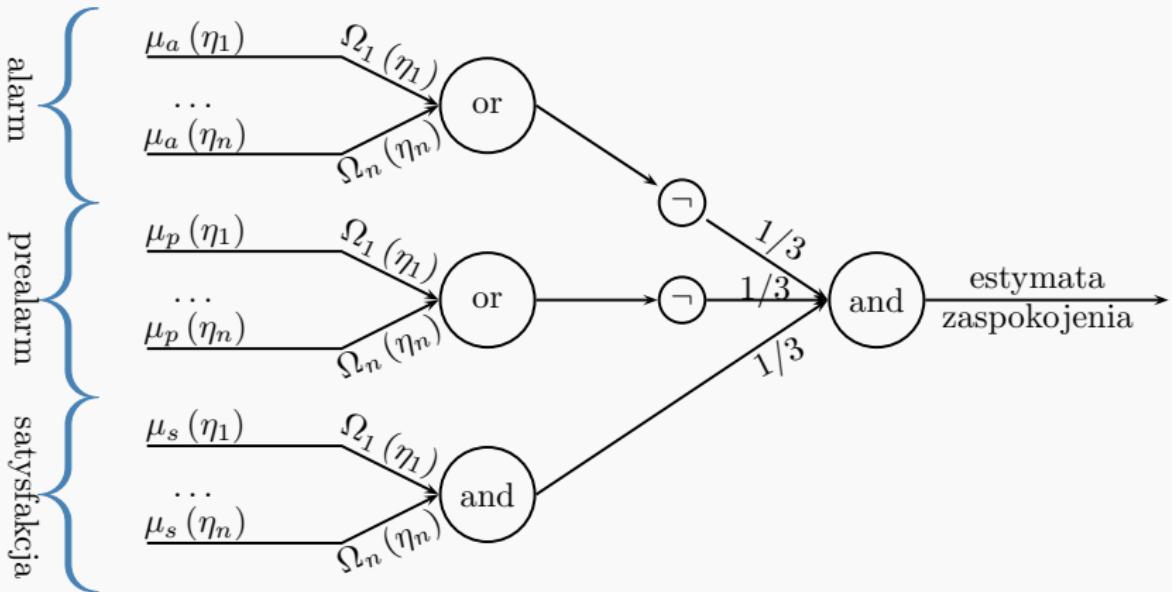
Model rozmytej potrzeby

33

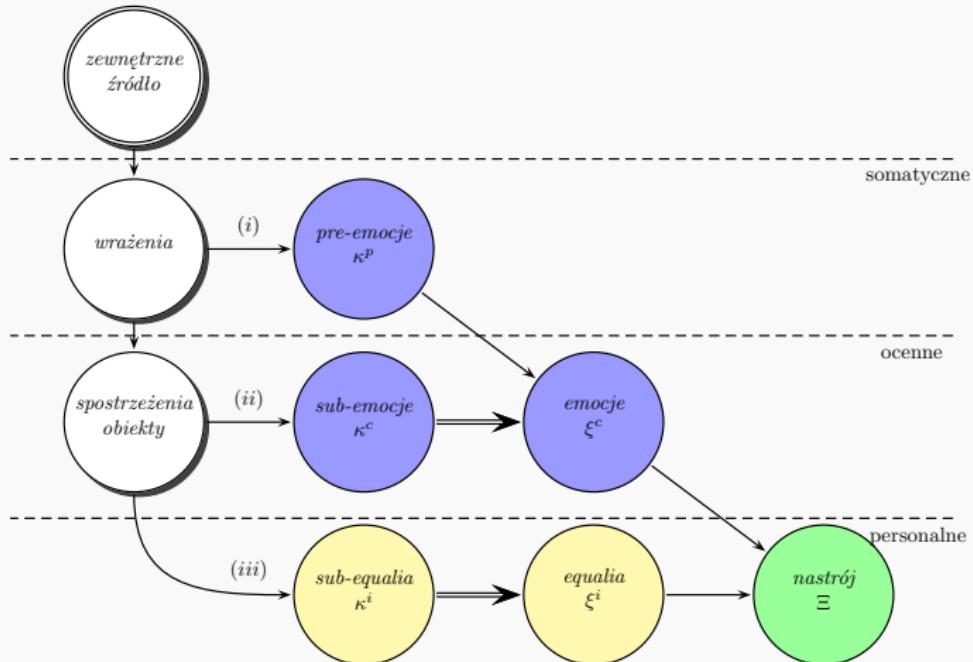
Podejmowanie decyzji na podstawie potrzeb

Typy komponentów emocjonalnych w ISD

35

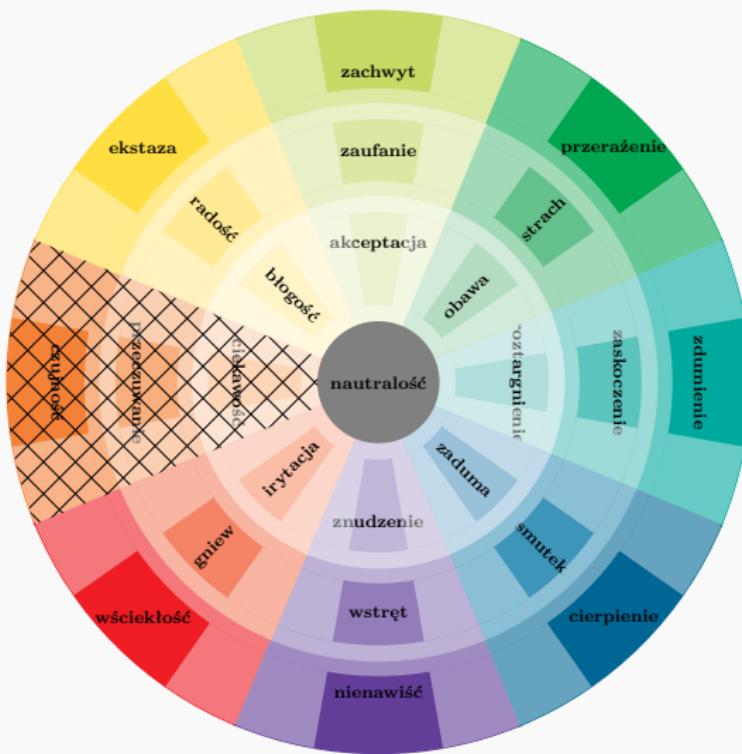

Tęcza/koło emocji w ISD

(zmodyfikowana wersja Plutchika)

36

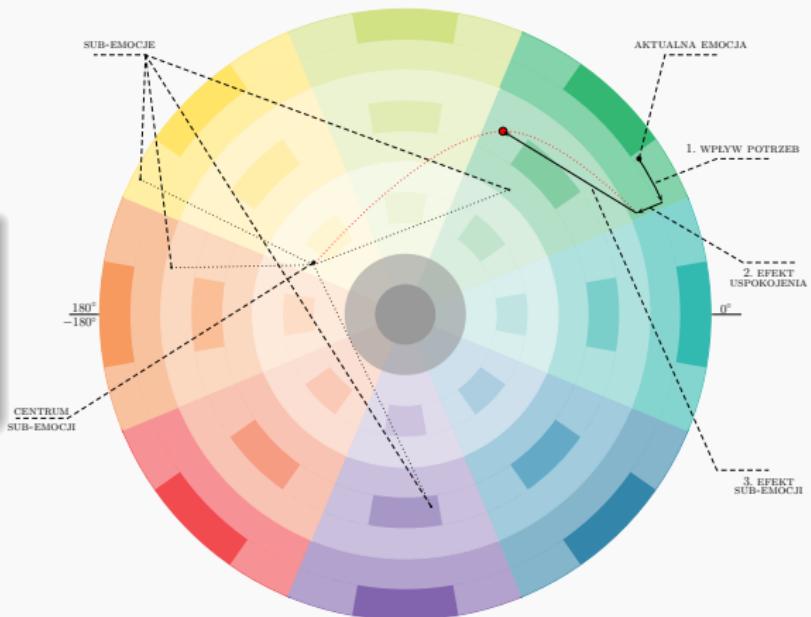

Przykład ewolucji emocji

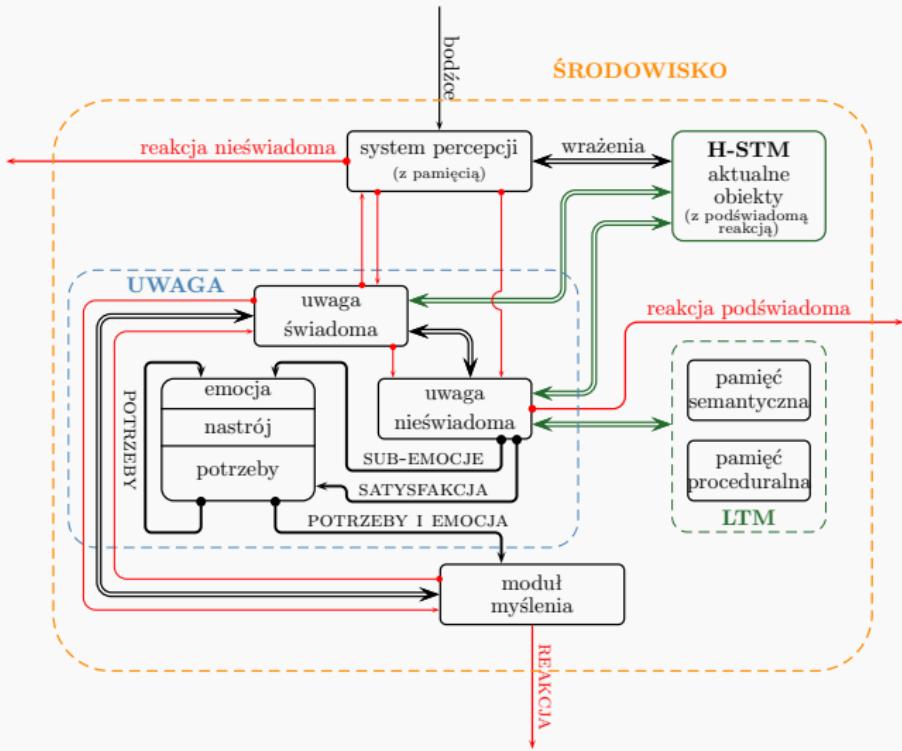
Mechanizmy

- 1 niezaspokojonych potrzeb
- 2 uspokajania (się)
- 3 sub-emocji

Model zintegrowany ISD

38

WYNIKI EKSPERYMENTÓW
SYMULACYJNYCH

Eksperymenty symulacyjne z systemem ISD

- ▶ μ -robotyczka implementacja – robot QFix
- ▶ eSailor – proces emocjonalny żeglarza oparty na xEmotion (podsystemie ISD)
- ▶ xDriver – autonomiczny kierowca samochodu

Potrzeby robota

- ▶ En: energii (fizjologiczna)
- ▶ Re: odpoczynku (fizjologiczna)
- ▶ Se: bezpieczeństwa (bezpieczeństwa)
- ▶ Ta: wypełniania zadań
(bezpieczeństwa)
- ▶ So: uspołecznienia (afiliacji)
- ▶ Cu: ciekawości (szacunku)
- ▶ De: rozwoju (samo-aktualizacji)

Reakcje agenta

reakcja	potrzeba	En	Re	Se	Ta	So	Cu	De
przeszukiwanie	+20	+20	+15	—	—	-30	-25	
ładowanie	-40	-10	+25	+5	-5	+10	—	
odpoczywanie	-10	-30	+5	—	—	—	-5	
pracowanie	+30	—	—	-30	—	—	—	
uciekanie	—	+20	-30	—	+10	—	—	

Symulacje

- ▶ E1 – potrzeba bezpieczeństwa alarmowana
- ▶ E2 – potrzeby energii i wypełniania zadań alarmowane
- ▶ E3 – wszystkie potrzeby fizjologiczne i bezpieczeństwa alarmowane

Wyniki symulacji – oceny reakcji

Reakcja	\hat{if}_{E1}	\hat{if}_{E2}	\hat{if}_{E3}
przeszukiwanie	0.7772660	0.7185137	0.6726831
ładowanie	0.7082409	0.7616724	0.7018085
odpoczywanie	0.6872197	0.7721490	0.7382883
pracowanie	0.7936632	0.7733037	0.7050993
uciekanie	0.9225123	0.7229875	0.7071131

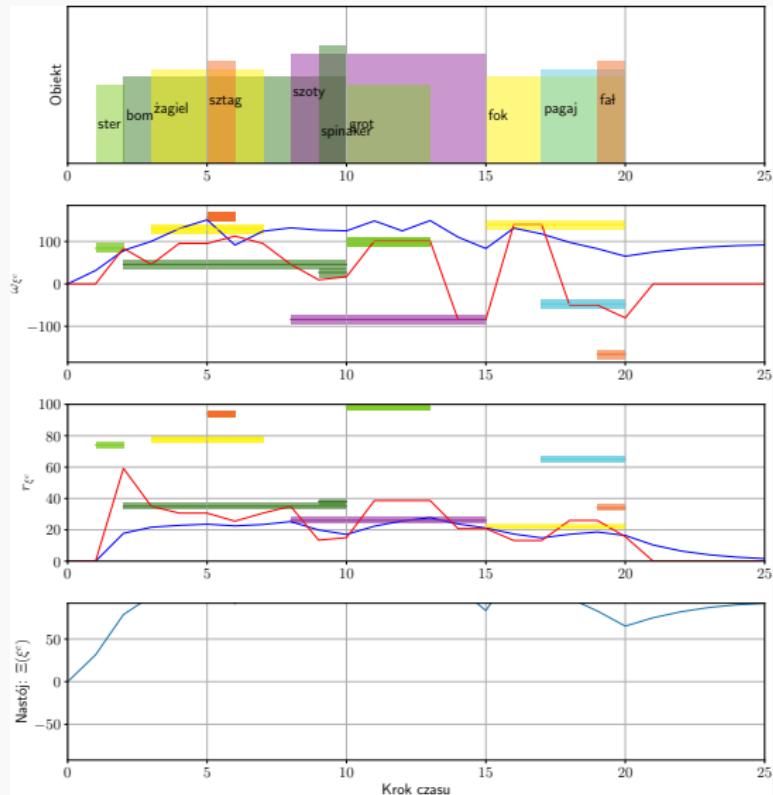

Obiekty w polu uwagi

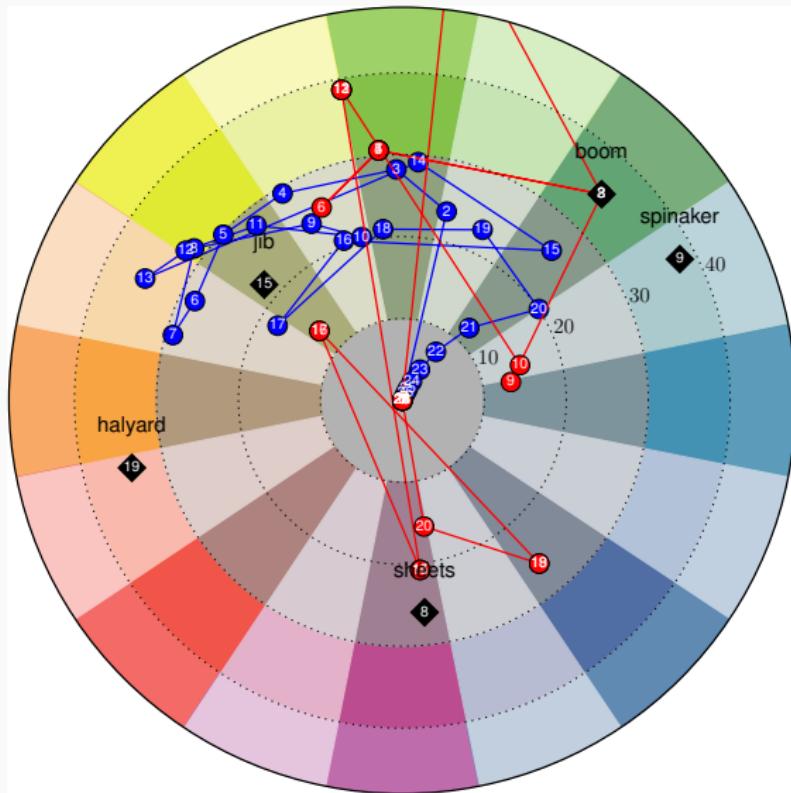
- ▶ ster: zaufanie
- ▶ bom: obawa
- ▶ żagiel: radość
- ▶ sztag: czujność
- ▶ szoty: znudzenie
- ▶ spinaker: obawa
- ▶ grot: zachwyt
- ▶ fok: spokój
- ▶ pagaj: zaskoczenie
- ▶ fał: czujność

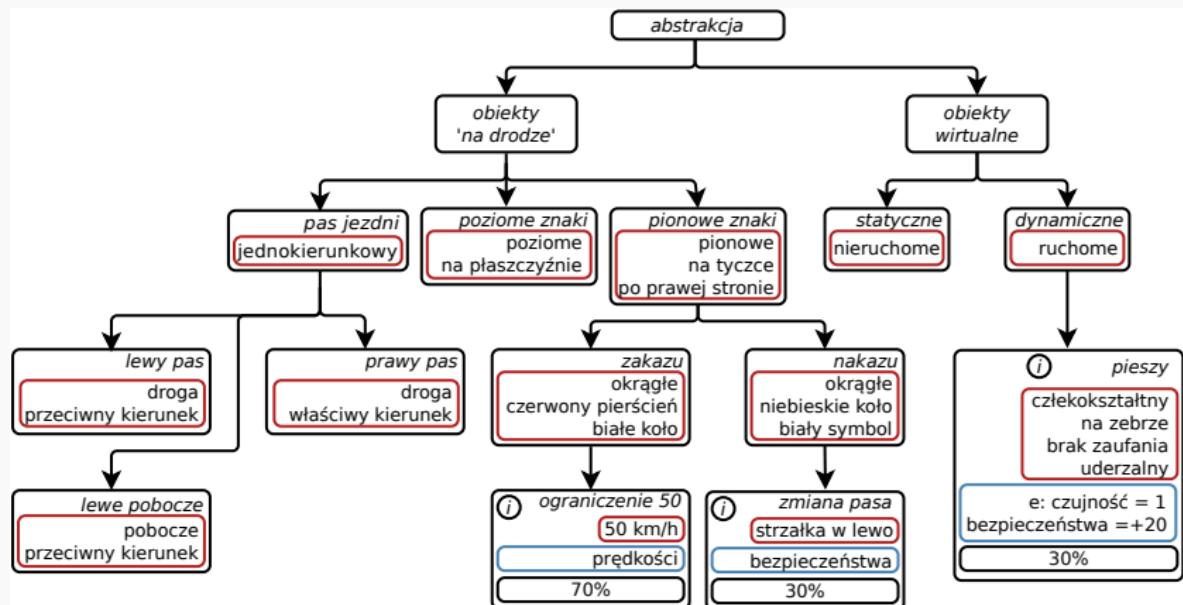
Ewolucja emocji na przykładzie – eSailor

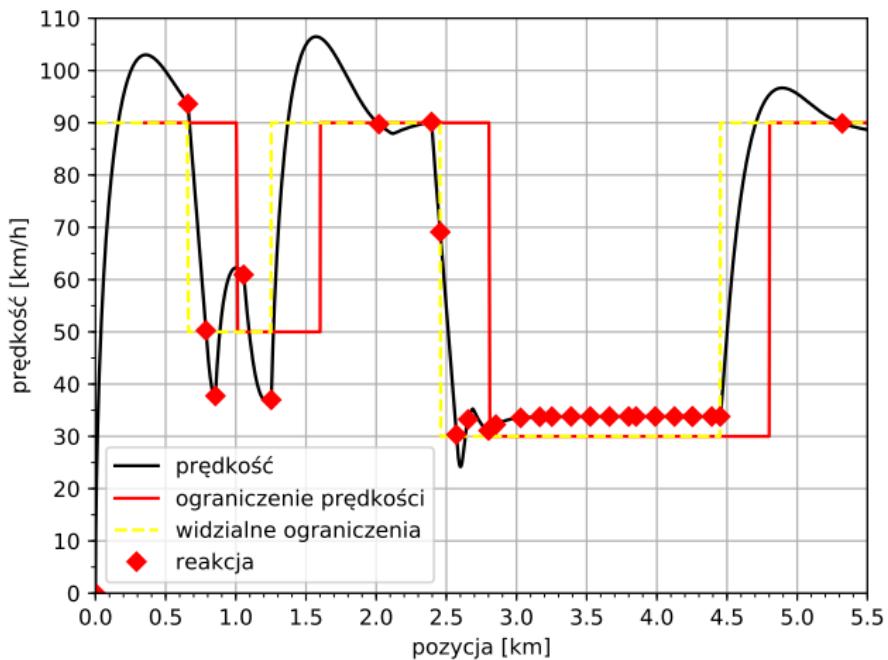
Ewolucja emocji na przykładzie – eSailor

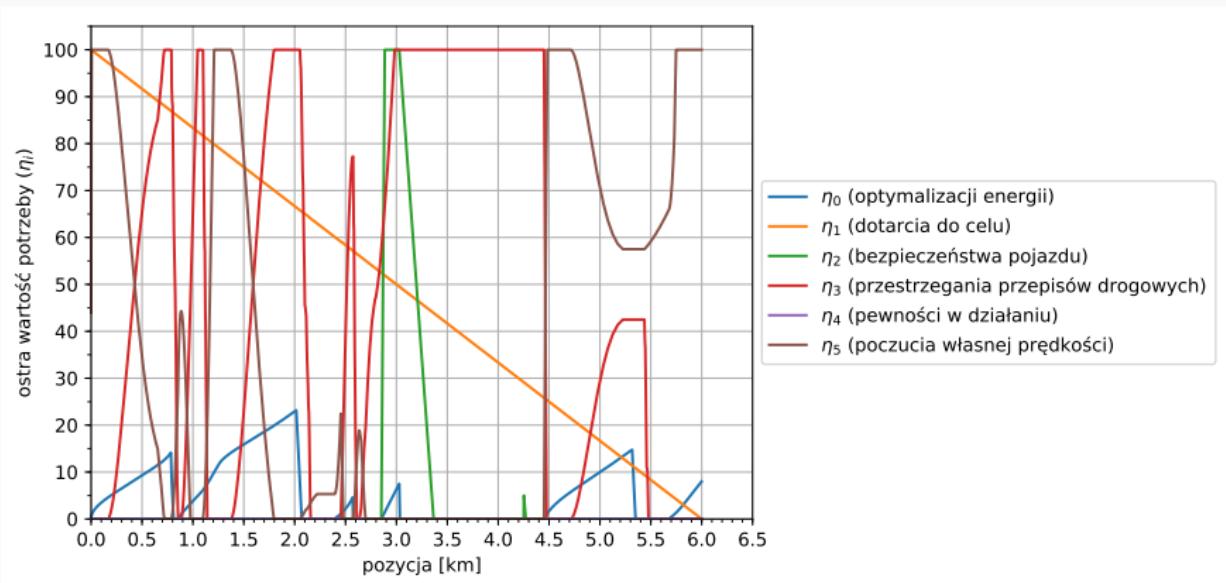
xDriver – pamięć

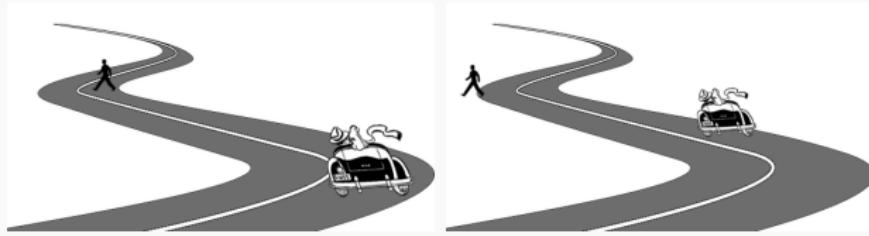
xDriver – wykres prędkości bez przeszkód

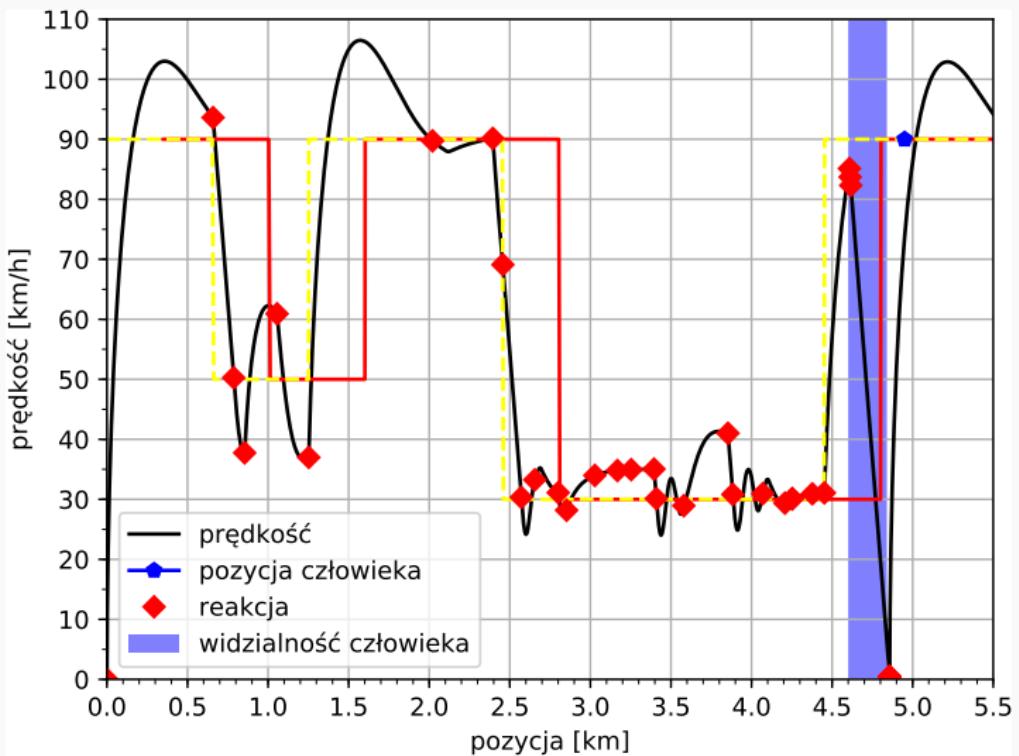
xDriver – wykres niespełnienia potrzeb

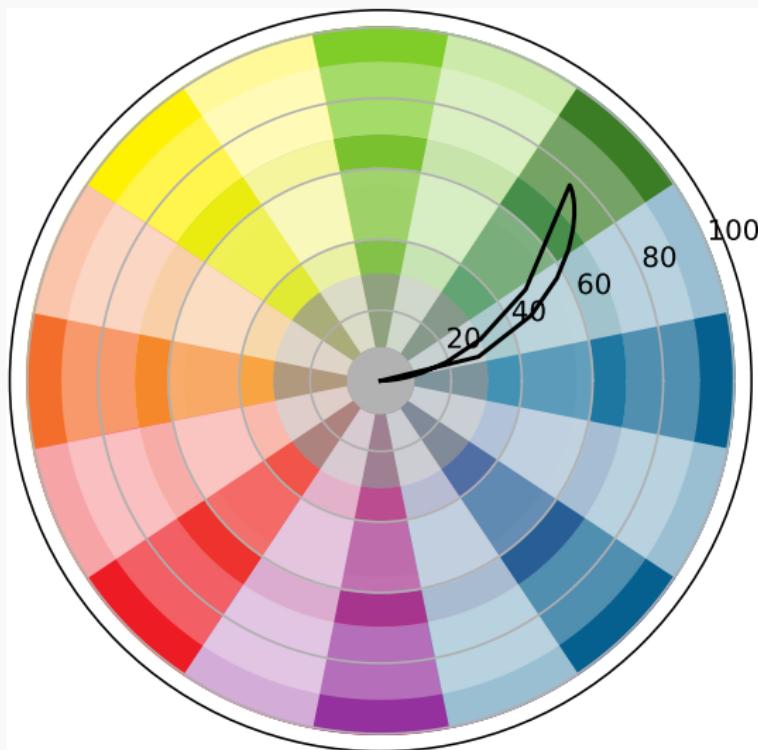
Przykład oddziaływania systemu emocji

Przykład oddziaływania systemu emocji

Przykład oddziaływania systemu emocji

ZASTOSOWANIE

System sterowania robotów autonomicznych

- ▶ lepsze postrzeganie świata dzięki odpowiedniemu modelowi pamięci
- ▶ redundantna ścieżka podejmowania decyzji
- ▶ szybka decyzja w kluczowych momentach (emocjonalna)
- ▶ branie pod uwagę zasobów (w tym energii) agenta
- ▶ umożliwienie wnioskowania rozmytego

Silniki chatterbotów

- ▶ lepsza interakcja z człowiekiem
- ▶ pamięć skojarzeniowa umożliwia inteligentną zmianę tematu
- ▶ wyrażanie emocji pozwoli na wydanie się bardziej *ludzkim*
- ▶ jednocześnie xEmotion pozwoli na monitorowanie stanu emocjonalnego człowieka

Modelowanie ludzkiego zachowania

- ▶ monitorowanie stanów potrzeb człowieka
- ▶ monitorowanie stanu emocjonalnego człowieka